

ŞEHİRİN YATAY DÜZLEMLERİ

Kültür; tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada ve sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine, egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünüdür. Toplumlar arası iletişim toplumları değiştirmiş, kültürlerini geliştirmiştir. Toplumun öz kültürü ise halkın birbiriyle iletişimi sayesinde oluşmuştur. Bu iletişimde ise mimariye düşen rol büyüktür. Şehir mimarisinin insanlara sunduğu sosyal mekanlar toplanma alanları ve buna benzer zeminler insanlar arasındaki toplu iletişimi sağlamış, kültürün devamlılığına katkıda bulunmuştur.

Gelişen ve değişen günümüz dünya şartlarında bu iletişimde bazı kopukluklar yaşanmaya başlanmıştır. Nüfus artışı şehirleşme ve bu şehirleşmenin şehirleri enine değil de boyuna büyümesi bu kopukluğun ana nedenlerinden biridir. Nüfusun çok olması ve insanların kısıtlı bir bölgede yaşaması, insanları beklenenin aksine birbirlerine yakınlıştırmamış kendilerini soyutlamaya bireyselleştirmeye yönlendirmiştir. Bu nedenlerden dolayı günümüz toplumlarında toplumsallıktan çok bireysellik ön plana çıkmıştır. Bu soyutlanmanın ana nedenlerinden biri kuşkusuz ki sosyal mekanların şehirlere yetememesi halkın ihtiyaçlarına yeterince cevap verememesidir.

Günümüz şehirleri kuruluş ve işleyiş bakımından iki düzlemde yer almaktadır. Yatay ve dikey düzlemler. Bu iki düzlem şu anki sistemde değişik görevleri üstlenmekte ve şehre farklı yönlerden katkılar sağlamaktadır. Şehrin dikey unsurunu binalar oluşturur. Bu düzlem insanların çalıştıkları, yaşadıkları, kendi hayatlarını kendi özel hayatlarını devam ettirdikleri mekanlardan oluşur. Şehrin işleyişinden çok insanların hayatlarının işleyişi ile bağlantılı bir düzlemdir. Toplumsal mekanlarda içermesine rağmen çoğunlukla özel mekanlardır ve oranca fazla olması bireyselleşmeyi pekiştirecektir. Örneğin; İstanbul Büyükdere caddesi aksı üzerinden düşünürsek gökdelenler içinde bir çok insan etkileşimi potansiyelini elinde bulundurmasına rağmen dikey düzlemde yalnız yükselmesi nedeniyle hiçbir etkileşimde bulunamamaktadır.

Diğer düzlem ise yatay düzlemdir. Bu düzlemi ise sokaklar meydanlar ve parklar oluşturur. Çoğunlukla toplumsal mekanlardır. Şehirlerin sahneleri niteliğindedirler. Ulaşım ve sosyal hayat çoğunlukla bu düzlemde gerçekleştirilir. Bu düzlemin sağlıklı bir şekilde kurulması ve işlediğinden emin olunması şehir için hayati önem taşır. Şehrin ulaşımını sağlamasından ziyade insanların toplu halde iletişime geçtiği asıl alanlar, bu düzlemde olan sokaklar meydanlar ve parklardır. Bu bakımdan, bu katman kültürlerin oluşmasında, gelişmesinde ve sürekliliğinin sağlanmasında çok önemli bir rol üstlenir.

Bu iki düzlemin ise birbirleriyle orantılı olmaları insanların toplumsallık ve bireysellik arasındaki dengesini sağlamaları gerekir. Birinin diğerinden eksik kalması toplumdaki bu dengenin bozulması demektir. Günümüzdeki bireyselliğe kayışın sebebid e önemli ölçülerde budur.

Eski dönemlerde şehirlerin enine genişlemesi her yeni yerleşim birimi (dikey düzlem) için yeni sokaklar (yatay düzlem) oluşturyordu. Günümüzde ise enine büyümeyle gelen alan sorunları şehirleri dikeyde büyötmeye başlamıştır. Ancak bu sefer yaratılan yeni dikey düzlemler kendilerine yatay düzlem ürtemez duruma gelmiş mevcut yatay düzlemin ağırlığı giderek artmış ve yatay dikey düzlemlerin dengelerini bozmuştur. Yatay düzlem, dikey düzlemin gereksinimini karşılayamaz duruma gelmiştir.

Bu bağlamdan yola çıkarak hazırladığımız proje balkon fikrini geliştirerek şehrin üst seviyelerinde binaları birbirine bağlayan sokak kültürünü zemin kattan alıp şehrin büyüdüğü yukarı kotlara doğru taşınmaktadır. Geçmişten günümüze gelen kültürün bir parçası olan sokağı üst katlara taşımak ve sokağı-sokak terasları- insanların daha kolay ulaşabileceğı yerler haline getirmek asıl amacımızdır.

Yapılan bu projeyle tek bir sokak değil birbirine paralel değişik düzlemlerde birçok sokak yaratılmış olacak sıfır levelinin kaosu dağıtılmış ve ona alternatifler sunulmuş olacaktır. Şehre yeni bir boyut kazandırılmış olacak ve mekanın daha verimli kullanılması sağlanmış olacaktır. Yaratılan bu yeni alanlara yerleştirilecek olan mağazalar, kafeler, oturma elemanları mekanlara sokağın tüm etkilerini sunmakla beraber araç trafiğinin zeminde kalmasıyla daha rahat bir ortam ortaya koyacaktır.

Yapılan bu yenilikler yaratılan her dikey düzlemin kendisine yetecek bir yatay düzlem oluşturmaya yardım edecektir. Proje ayrıca binaların çatılarına da ulaşabilecek şekilde uygulanacak ve *Le Corbusier'* nin şu sözüne atıfta bulunacaktır;

“Çatılar yıldızlarla flört etmekten başka bir işe yaramamaktadır.”

Böylece; bu mekanlar yeşil alanlara, sosyal mekanlara ve meydanlara çevrilerek, şehirleri beton yığını olmaktan biraz daha uzaklaştıracak ve şehre yeni düzlemler sağlayarak insanların rahatlayabilecekleri ve iletişim kurabilecekleri mekanlar ve sahneler yaratacaktır.

Şehirdeki yatay düzlemlerin arttırılması toplumsal anlayışı geliştirecek onların daha fazla iletişime geçmelerini sağlayacaktır. Bu ise yeniden bir toplum bilinci yaratacak ve kültürün devamlılığını sağlayacaktır.

Şehrin Yatay Düzlemleri projesi şehirlerimizin silüetini değiştiren şehir planlamacığında yeni potansiyaller yaratan bir proje niteliğindedir. Günümüz şehirlerinin yaşadığı birçok probleme çözüm olmasının yanı sıra en önemli faydası ise insanlar arasındaki iletişimi arttırması olacaktır.

Bu bakımdan sadece mimari bir proje olmanın yanı sıra toplumsal bir projedir. Varlığı toplum dinamiklerini değiştirebilme, farklı bir toplum yaratabilme potansiyallerini içinde barındırır. Bireysellięin artmasıyla kaybolan yerel kültürleri canlandıracak uzun vadede kültürel çeşitliği koruyacak ve onların gelişmesinde büyük bir rol oynayacaktır. Bu koşullar göze alındığında kültürel sürekliliğin sağlanması konusunda en büyük destekçi olacağı düşünülmektedir.

24662

2014 YTONG Mimari Fikir Yarışması

Kültürel Süreklilik Aracı Olarak Mimarlık